سیده محبوبه کاظمی مدیر حراج باران در گفت‌وگوی اختصاصی با «ایران عصر» تشریح کرد

دشواری‌های حراجِ هنر

باید دید شرایط اقتصادی امروز اجازه برگزاری دوباره حراج می‌دهد

عصر فرهنگی

سعیده احسانی راد
خبرنگار

آیدین آغداشلو می‌گوید: «همه مانند من نیستند که خط میرعماد را به قلب خود بچسبانند و با آن زندگی کنند بلکه از آن فاصله می‌گیرند چون فکر می‌کنند یک اثر کهنه است و می‌روند به سمت یک اثر نو.» او درباره حراج باران، اولین حراجی که از سال ۹۵ برای فروش آثار خوشنویسی به‌صورت تخصصی آغاز به کار کرد، می‌گوید: «حراج باران که مختص خوشنویسی است اگر بدرستی انجام شود می‌تواند قیمت‌های واقعی را آرام آرام تثبیت کند. منتها قیمت‌ها باید واقعی و به قیمت باشد. نه اینکه در ایران اثری را صدها میلیون برآورد کنند و نظیر آن را مثلاً در کریستیز بتوان چند ۱۰ میلیون خرید. فکر نکنیم اگر قیمت بالا اعلام شود حیثیت می‌آورد.» سیده محبوبه کاظمی مدیر حراج باران، در آستانه برگزاری سومین دوره این رویداد درباره جزئیات و اهمیت حراج باران در گفت‌وگو با «ایران عصر» مطالبی را بیان کرد که در زیر می‌خوانید...

■ چه شد که تصمیم گرفتید حراج باران را در زمینه فروش آثار خوشنویسی به راه بیندازید؟

با توجه به اینکه خوشنویسی از اصلی‌ترین هنرها است و حتی در موزه‌های بزرگ دنیا و حراجی‌های معروف به هنر تخصصی خوشنویسی اهمیت داده می‌شود، نخستین حراج تخصصی خط و خوشنویسی توسط نگارخانه ترانه باران برگزار شد.

گالری ترانه باران دست کم پس از پیروزی انقلاب نخستین گالری است که از سال ۱۳۹۰ اعلام کرده با محوریت خط و خوشنویسی کار می‌کند. درباره هنری که در تمام این سال‌ها عزلت‌نشین شده و دیگر نه تنها گالری‌های پیشرو بلکه گالری‌های قدیمی و سنتی هم از نمایش آثار خط و خوشنویسی پرهیز می‌کردند. آن موقع توجه خاصی به خوشنویسی نمی‌شد و حتی به این حوزه بی‌مهری هم می‌شد. به همین خاطر تمام هدف «ترانه باران» را روی هنرهای ایرانی-اسلامی که مهم‌ترین آن خوشنویسی است گذاشتیم.

■ چرا از بین تمام موضوع‌های هنری خوشنویسی را انتخاب کردید؟

هنر خوشنویسی در عرصه بین‌المللی حرف‌های زیادی دارد؛ این هنر در زمره سه هنر اصلی در کنار فرش و ادبیات قرار دارد و حاوی مفاهیم ادبی، فلسفی و عرفانی است.

■ در حراج باران با چه سختی‌هایی مواجه شدید و معیارتان برای انتخاب آثار چه بود؟

هنر خوشنویسی جزو هنرهای سنتی است؛ اما سنتی بودن این هنر هیچ تضادی با اقتصادی بودن و دنیای معاصر ندارد اما به این هنر کم پرداخته شده است و سازو کار ورود به بازار اقتصادی برای این هنر سخت است.از سوی دیگر پیچیدگی‌های این هنر باعث شد تا برای انتخاب آثار وقت و زمان زیادی گذاشته و با افراد زیادی برای به فروش گذاشتن آثار مشاوره و تبادل اطلاعات داشته باشیم.

■ بازخوردها و درآمدهای حاصل از این حراج چطور بود؟

حراج باران حرکتی پژوهشی، فرهنگی و اقتصادی است. این حراج هر چقدر هم از نظر اقتصادی اهمیت داشته باشد، اهمیت فرهنگی بیشتری برایش مترتب است. اثرات اقتصادی آن به نسبت هنر خوشنویسی خوب بوده اما تأثیرات فرهنگی از عددهای عجیب و غریب در حراج، برایمان مهم‌تر بود. در نخستین حراج آثار خوشنویسی با عنوان «حراج باران» ۶۶ اثر ایرانی و سه اثر از کشورهای ترکیه و عراق ارائه شد. این حراج به میرعماد نابغه خوشنویسی ایران که در خط نستعلیق در دنیا نامدار است، تقدیم شد. در این حراج چهار اثر بالای ۱۰۰ میلیون تومان چکش خورد و برای این حراج اثری به خط میرعماد با قیمت ۶۰۰ میلیون تومان رکورددار شد. همچنین اثری از محمد حسین شیرازی به قیمت ۴۲۰ میلیون تومان، اثری از رضا رینه‌ای با قیمت ۱۴۰ میلیون تومان و اثری به خط نصرالله افجه‌ای به قیمت ۱۱۰ میلیون تومان رکورددار بعدی این حراج بودند. درآمد این حراج دو میلیارد و ششصد و نه میلیون تومان بود.در حراج دوم باران بیش از ۵۰ اثر شرکت داده می‌شود که قدیمی‌ترین آنها خط کوفی متعلق به قرن اول هجری قمری بود که این حراج به درویش عبدالمجید طالقانی سر سلسله خط شکسته نستعلیق تقدیم شد. دومین حراج باران، دی ۱۳۹۶ با حضور استادان و صاحبنظران عرصه خط و خوشنویسی برگزار شد. آثار این دوره از حراج مشتمل بر آثاری از میرعلی هروی، محمد حسین تبریزی، عبدالمجید طالقانی، وصال شیرازی، عمادالکتاب، احمد نیریزی، علی عسگر ارسنجانی، ابراهیم قمی، حسین زرین قلم و همچنین آثار استادان معاصر خوشنویسی چون امیرخانی، کیخسرو خروش، عباس اخوین، علی شیرازی، رضا مافی، فرامرز پیلارام، نصرالله افجه‌ای، صادق تبریزی، محمد احصایی و دیگر استادان بود. در حراج دوم نیز اثری از خوشنویس اسپانیایی به‌نام نوریا گارسیا ماسیپ در حراج حضور داشت که به قیمت ۱۲ میلیون چکش خورد.

در این حراج هنری مجموع فروش آثار هنری، یک میلیارد و هفتصد و پنجاه و پنج میلیون تومان شد.

سه اثر بالای ۱۰۰ میلیون تومان چکش خورد و سه اثر گران این دوره از حراج متعلق به علی‌عسگر ارسنجانی، نسخه خطی قرآن کریم متعلق به سده یازده بود که به قیمت ۲۰۰ میلیون تومان چکش خورد، دو اثر بعدی گران این دوره از حراج نقاشی خط محمد احصایی به قیمت ۱۶۰ میلیون تومان و خوشنویسی عبدالمجید طالقانی به قیمت ۱۰۰ میلیون تومان بود که رکورددار بعدی این حراج شدند.

■ سومین حراج باران اواخر پاییز برگزار می‌شود؛البته به این بستگی دارد که شرایط اقتصادی و سیاسی این روزها اجازه برگزاری سومین دوره حراج را بدهد.

زیادی را به هنر خودشان جذب می‌کنند. ما هم می‌توانیم این کار را به شکل گسترده‌ای انجام بدهیم. در ایران خروج آثار هنری با قدمت بیش از ۱۰۰ سال منع دارد، در حالی که بسیاری از آثاری که ما در حراج می‌گذاریم، قدمت‌شان به ۱۴۰۰ سال قبل هم برمی‌گردد. طبیعتاً برای مجموعه‌داران و مخاطبان خارجی خیلی جذاب است که بیایند و این آثار را ببینند. البته آنها خیلی مایل هستند که این آثار را خریداری کنند ولی ما فقط مجاز به فروش آثار معاصر به آنها هستیم. خودمان هم تمایلی نداریم که آثار نفیس و میراث ماندگار خوشنویسی را از کشور خارج کنیم. ولی در عین حال به‌دنبال گسترش روابط با مجموعه‌داران و مخاطبان خارجی هستیم.

■ دلیل حضور هنرمندان خارجی در این حراج به چه علت بوده است؟

خوشنویسی هنر ایرانی و اسلامی است. ما ۵۷ کشور مسلمان داریم و کتاب مشترکمان قرآن و هنر مشترکمان است.

■ حراج باران چقدر مورد توجه و حمایت مسئولان فرهنگی قرار گرفته است؟

حراج باران اولین حراج تخصصی است در بحث خطوط ایرانی و اسلامی، اعتقاد این حراج به تخصصی کار کردن است. هنر باید تخصصی باشد تا تأثیرگذار باشد.

■ حرف آخر:

ما فقط به‌دنبال تولید کردن نیستیم؛ بلکه می‌خواهیم آثاری که تولید شده را ارزش هم بدهیم. به همین خاطر وجود حراج برای هنرهای تجسمی ضروری است. حراج موضوعی است که ظاهرش خیلی زیبا و جذاب است و شاید خیلی‌ها فکر کنند که براحتی می‌شود یک حراج برگزار کرد ولی واقعاً این‌طور نیست. هر چه بیشتر وارد عرصه حراج می‌شوید، شاخصه‌هایی که باید مهم در نظر گرفته شود، بسیار مشکل‌زا می‌شود. بحث انتخاب هنر، اثر و هنرمند پیش می‌آید و باید بازار آن هنر، هنرمند یا اثر را بدرستی شناخت. برگزار کردن یک حراجی مباحث پیچیده‌ای دارد ولی به هر حال اگر بخواهیم به آن بی‌توجه باشیم و حراجی را برگزار نکنیم، شاید هیچ‌وقت نتوانیم مباحث فرهنگی هنر را به خوبی معرفی کنیم و موضوعاتش را به جامعه نشان بدهیم.

■ آثارتان را برای حراج بیشتر از کجا تهیه می‌کنید؟

از هنرمندان، مؤلفان و مجموعه داران بزرگ که حافظ میراث فرهنگی هستند و کسانی که اسمی از آنها برده نمی‌شود و هیچ گاه مورد تقدیر قرار نگرفتند. کشورهای اروپایی سال‌هاست با برگزاری حراج‌ها، مخاطبان خارجی خوشنویسی است. کشورهای مسلمان زیادی به هنر خوشنویسی اهمیت می‌دهند و خوشنویس‌های مشهور دارند. این حراج‌ها را با همکاری کشورهایی مثل ترکیه، عمان، عراق و کویت برگزار کردیم؛ ولی با تمام این حرف‌ها هدفمان ترویج خطوط ایرانی هنرمندان کشورمان